

Kapitel 1

Onsdag den 5. november 1980. Snemanden

Det var den dag, sneen kom. Klokken var elleve om formiddagen, da tykke snefnug uden varsel faldt ned fra en farveløs himmel og som en armada fra det ydre rum underlagde sig jorden, haverne og plænerne i Romerike. Klokken to var sneplovene i aktion i Lillestrøm, og da Sara Kvinesland klokken halv tre langsomt og forsigtigt styrede sin Toyota Corolla SR5 ind mellem villaerne på Kolloveien, lå novembersneen som en dundyne over det bølgende landskab.

Hun syntes, husene så anderledes ud i dagslys. Så anderledes, at hun var lige ved at køre forbi indkørslen til hans garage. Bilen skred ud, da hun bremsede, og hun hørte en stønnen fra bagsædet. I spejlet så hun sønnens misfornøjede mine.

“Det varer ikke så længe, min ven,” sagde hun.

Foran garagen var der en stor, sort asfaltplet i alt det hvide, og hun indså, at det var der, flyttebilen havde holdt parkeret. Hendes hals snørede sig sammen. Bare hun ikke var kommet for sent.

“Hvem er det, der bor her?” lød det fra bagsædet.

“Bare nogen, jeg kender,” sagde Sara og tjekkede automatisk frisuren i spejlet. “Ti minutter, min ven. Jeg lader tændingsnøglen sidde i, så du kan høre radio.”

Hun gik uden at vente på svar, trippede på sine glatte sko hen mod døren, som hun var gået ud og ind ad så mange gange, men aldrig på den måde, fuldt synlig for alle villavejens nysgerrige øjne. Det var ikke, fordi aftenbesøg virkede mere uskyldige, men det følte af en eller anden grund mere rigtigt, at den slags gerninger blev henlagt til efter mørkets frembrud.

Hun hørte ringeklokken summe indenfor, som en humlebi i et syltetøjsglas. Mens hun ventede og mærkede den tiltagende desperation, kiggede hun hen mod nabohusets vinduer. De røbede ingenting, men sendte hende blot spejlbilleder af sorte, nøgne æbletræer, grå himmel

og et mælkevidt landskab. Så hørte hun endelig skridt bag døren og trak vejret lettet. I næste øjeblik var hun indenfor i hans favn.

“Du må ikke rejse, elskede,” sagde hun og hørte allerede gråden rykke i stemmebåndene.

“Det er jeg nødt til,” sagde han i et tonefald, som om det var et omkvæd, han var blevet træet af. Hans hænder søgte de kendte veje, veje de aldrig gik forkert ad.

“Nej, det er du ikke,” hviskede hun ind mod hans øre. “Men du vil. Du tør ikke længere.”

“Det her har ikke noget med dig og mig at gøre.”

Hun kunne høre irritationen krybe ind i hans stemme, samtidig med at hans hånd, den stærke, men bløde hånd, gled ned over huden på hendes lænd og ind under linningen på hendes nederdel og strømpebukser. De var som et par øvede konkurrencedansere, der kendte hinandens mindste bevægelse, trinnene, åndedraget, rytmen. Først den hvide elskov. Den gode. Så den sorte. Smerten.

Hans hånd strøg hen over hendes frakke, ledte efter brystvorten under det tykke stof. Han var konstant fascineret af hendes brystvorter, vendte altid tilbage til dem. Måske var det, fordi han ikke havde nogen selv.

“Parkerede du foran garagen?” spurgte han og kneb hende hårdt.

Hun nikkede og mærkede smerten skyde op i hovedet som en pil af lyst. Hendes skød havde allerede åbnet sig for hans fingre, som snart ville være der. “Drengen venter i bilen.”

Hans hånd stoppede brat.

“Han ved ingenting,” stønnede hun og mærkede, hvordan hans hånd tøvede.

“Og din mand? Hvor er han nu?”

“Hvor tror du? På arbejde. Selvfølgelig.”

Nu var det hende, som lød irriteret. Både fordi han havde bragt hendes ægtemand ind i samtalen, og det var svært for hende at sige noget som helst om ham uden at blive irriteret. Og fordi hendes krop krævede at få ham nu, hurtigt. Sara Kvinesland åbnede hans gylp.

“Du må ikke ...” begyndte han og greb hende om håndledet. Hun

slog ham hårdt med den anden hånd. Han så forbløffet på hende, mens en rødme bredte sig hen over hans kindben. Hun smilede, tog et tag i det tykke, sorte hår og trak hans ansigt ned til sit eget.

“Du skal nok få lov at rejse,” hvædede hun. “Men først skal du kneppe mig. Er det forstået?”

Hun kunne mærke hans ånde mod sit ansigt. Den kom i hårde stød nu. Hun slog en gang til med den frie hånd, og hans pik voksede i hånden på hende.

Han stødte til, lidt hårdere for hver gang, men det var overstået nu. Hun var følelsesløs, magien var borte, spændingen var brændt ud, og det eneste, der var tilbage, var fortvivlelsen. Hun mistede ham. Lige nu, mens hun lå her, mistede hun ham. Hvor mange år havde hun ikke længtes, hvor mange tårer havde hun ikke grædt, hvor mange desperate ting havde han ikke fået hende til at gøre? Uden at give noget tilbage. Bortset fra denne ene ting.

Han havde stillet sig ved fodenden af sengen og tog hende med lukkede øjne. Sara stirrede på hans bryst. Til at begynde med havde hun syntes, at det var mærkeligt, men efterhånden var hun begyndt at kunne lide synet af den ubrudte, hvide hud, der lå hen over brystmuskulaturen. Det mindede hende om de gamle statuer, hvor brystvorterne var udeladt af hensyn til den almindelige blufærdighed.

Hans stønnen blev højere. Hun vidste, at han snart ville komme med et højt brøl. Hun havde elsket det brøl. Det altid overraskede, ekstatisk, næsten smertefulde ansigtsudtryk, som om orgasmen hver eneste gang overgik hans vildeste forventning. Nu ventede hun bare på det sidste brøl, en sidste voldsom afsked i hans kolde kasse af et soveværelse, tømt for billeder, gardiner og tæpper. Så ville han klæde sig på og rejse til en anden del af landet, hvor han sagde, han havde fået en stilling, som han ikke kunne sige nej til. Men det her kunne han sige nej til. Det her. Og alligevel ville han brøle af nydelse.

Hun lukkede øjnene. Men der kom ikke noget brøl. Han var gået i stå.

“Hvad er der?” spurgte hun og åbnede øjnene. Hans ansigt var ganske rigtigt forvredet. Men ikke af nydelse.

“Et ansigt,” hviskede han.

Hun for sammen. “Hvor?”

“Uden for vinduet.”

Vinduet var over sengens hovedgærde, lige over hendes hoved. Hun vendte sig om, mærkede ham glide ud, allerede slap. Vinduet over hendes hoved var for højt oppe på væggen til, at hun kunne se ud derfra, hvor hun lå. Og for højt til, at nogen kunne stå udenfor og kigge ind. På grund af det allerede aftagende dagslys var det eneste, hun så, det dobbelteksponerede spejlbillede af lampen i loftet.

“Du så dig selv,” sagde hun, nærmest bedende.

“Det var det, jeg først troede,” sagde han og stirrede fortsat hen mod vinduet.

Sara satte sig op på knæ. Rejste sig og så ud i haven. Og der, der var ansigtet.

Hun lo højt af lettelse. Ansigtet var hvidt med øjne og mund af sorte strandsten, sandsynligvis fra indkørslen. Og arme af kviste fra æbletræerne.

“Jamen herregud,” hikstede hun. “Det er bare en snemand.”

Så slog hendes latter over i gråd. Hun hulkede hjælpeløst, indtil hun mærkede hans arme rundt om sig.

“Jeg er nødt til at gå nu,” fremstammede hun.

“Bliv lidt længere,” sagde han.

Hun blev lidt længere.

Da Sara gik ned mod garagen, så hun, at der var gået næsten fyrrer minutter.

Han havde lovet at ringe en gang imellem. Han havde altid været god til at lyve, og for en gangs skyld var hun glad for det. Allerede før hun var nået hen til bilen, så hun drengens blege ansigt, som stirrede ud på hende fra bagsædet. Hun tog i bildøren og mærkede til sin forbavselse, at den var låst. Hun så ind på ham gennem de duggede ruder. Først da hun bankede på ruden, åbnede han.

Hun satte sig på førersædet. Radioen var slukket, og der var iskoldt

i bilen. Tændingsnøglen lå på passagersædet. Hun vendte sig om mod ham. Hendes søn var bleg, og hans underlæbe skælvede.

“Er det noget galt?” spurgte hun.

“Ja,” sagde han. “Jeg så ham.”

Der var en tynd, skinger tone af rædsel i hans stemme, som hun ikke kunne huske, hun havde hørt, siden han var lille og sad mellem dem i sofaen foran fjernsynet med hænderne for øjnene. Og nu var hans stemme gået i overgang, han var holdt op med at give hende et godnatknus og var begyndt at interessere sig for biler og piger. Og en dag ville også han sætte sig ind i en bil med en af dem og køre væk fra hende.

“Hvad mener du?” sagde hun, stak nøglen i tændingen og drejede om.

“Snemanden ...”

Der kom ingen reaktion fra motoren, og panikken greb hende uden varsel. Helt nøjagtig hvad hun var bange for, vidste hun ikke. Hun stirrede ud ad forruden og drejede nøglen om en gang til. Var batteriet ved at være fladt?

“Og hvordan så snemanden ud?” spurgte hun, trykkede speederen i bund og drejede desperat nøglen så hårdt rundt, at det føltes, som om hun ville komme til at knække den. Han svarede, men svaret blev overdøvet af brølet fra motoren, som gik i gang.

Sara satte bilen i gear og slap koblingen, som om det pludselig hastede med at komme derfra. Hjulene fedtede rundt i den våde, bløde, nyfaldne sne. Hun gav bilen mere gas, men de stod stille, mens bagenden af bilen skred sidelæns. Så havde dækkene fræset sig ned til asfalten, og de fór fremad og gled ud på vejen.

“Far venter på os,” sagde hun. “Vi må skynde os.”

Hun tændte radioen og skruede op for lyden for at fylde den kolde bil med andre lyde end sin egen stemme. En nyhedsoplæser sagde for guderne må vide hvilken gang den dag, at Ronald Reagan samme nat havde slået Jimmy Carter i det amerikanske præsidentvalg.

Drengen sagde noget igen, og hun kikkede i spejlet.

“Hvad sagde du?” spurgte hun højt.

Han gentog det, men hun kunne stadig ikke høre ham. Hun skruede ned for radioen, mens hun styrede hen mod hovedvejen og floden, der løb som to sorte sørgerande i landskabet. Og det gav et spjæt i hende, da hun mærkede, at han havde lænet sig frem mellem sæderne. Hans stemme lød som en tør hvisken lige ved hendes øre. Som om det var vigtigt, at ingen andre hørte dem:

“Vi dør snart.”

Kapitel 2

2. november 2004. Dag 1. Grusøjnene

Det gav et spjæt i Harry Hole, og han spærrede øjnene op. Det var iskoldt, og ude fra mørket lød den stemme, der havde vækket ham. Den forkyndte, at det amerikanske folk i dag skulle afgøre, om deres præsident også de næste fire år skulle hedde George Walker Bush. November. Harry tænkte, at de definitivt var på vej ind i mørketiden. Han slængede dynen af sig og satte fødderne ned på gulvet. Linoleummet var så koldt, at det gjorde ondt. Han lod clockradioen og nyhederne køre og gik ud på badeværelset. Så sig i spejlet. Også dér var det november, fortrukket, gråblegt og overskyet. Øjnene var som sædvanlig blodskudte, og porerne i huden på næsen var store, sorte kratere. Poserne under øjnene med de lyseblå, alkoholvaskede iriser ville forsvinde, når han havde fået varmt vand, et håndklæde og morgenmad i ansigtet. Det antog han i det mindste. Harry var usikker på, nøjagtig hvordan hans ansigt ville opføre sig i løbet af dagen, nu hvor han var blevet fyrrer. Om rynkerne ville blive glattet ud, og om der ville falde hvile over det jagede ansigtsudtryk, som han vågnede op med efter de nætter, hvor han havde mareridt. Hvilket var de fleste nætter. For han undgik spejle, når han først havde forladt sin lille, spartansk møblede lejlighed i Sofies Gate for at være vicekommisær Hole ved drabsafdelingen i Politihuset i Oslo. Der stirrede han ind i andres ansigter for at finde deres smerte og deres akilleshæl, deres mareridt, motiver og grunde til selvbedrag, mens han lyttede til deres trættende løgne og prøvede at finde en mening med det, han gjorde: at spærre mennesker inde, som for længst havde spærret sig selv inde. I fængsler af had og selvforagt, som han kun kendte alt for godt selv. Han strøg en hånd hen over den stive, kortklippede børste af blondt hår, der voksede nøjagtig 193 centimeter over de afkølede fodsåler. Kravebenene stak ud som en bøjle under huden. Han havde trænet meget siden sidste sag. Helt sygeligt, påstod nogle. Ud over at cykle var han begyndt at

løfte vægte i gymnastiklokalet i kælderens i Politihuset. Han kunne lide smerten, den måde, som den brændte og fortrængte tankerne på. Ikke desto mindre blev han bare mere og mere mager. Fedtet forsvandt, og musklerne lagde sig som sribede lag mellem skelettet og huden. Og mens han før havde været bredskuldret og det, som Rakel kaldte naturligt atletisk, var han nu begyndt at ligne det billede, han havde set af en flået isbjørn: Et muskuløst, men chokerende magert rovdyr. Han var ganske enkelt ved at forsvinde. Uden at det egentligt gjorde noget. Harry sukkede. November. Det ville blive mørkere endnu.

Han gik ud i køkkenet, drak et glas vand mod sin hovedpine og missede forbavset med øjnene mod vinduet. Taget på karéen på den anden siden af Sofies Gate var hvidt, og genskæret fra det skarpe lys skar ham i øjnene. Den første sne var faldet i nat. Han tænkte på brevet. Det skete, at han fik den slags breve, men det her havde været specielt. Det havde omtalt Toowoomba.

I radioen var et naturprogram begyndt, og en begejstret stemme talte om sæler. "Hver sommer samles berhaussæler i Beringstrædet for at parre sig. Eftersom hannerne er i flertal, er konkurrencen om hunner så hård, at de hanner, som har haft held til at skaffe sig en hun, udelukkende vil holde sig til hende gennem hele parringsperioden. Hannen vil passe på sin mave, helt til sælungen er kommet til verden og kan klare sig selv. Ikke af kærlighed til hunnen, men af kærlighed til sine egne gener og arvemasse. Ifølge den darwinistiske teori vil det sige, at det er den naturlige udvælgelse i kampen for at overleve, som gør berhaussælen monogam, ikke moralen."

Mon dog, tænkte Harry.

Stemmen i radioen var næsten gået i diskant af begejstring: "Men før sælerne tager fra Beringstrædet for at lede efter mad på det åbne hav, vil hannen prøve at dræbe hunnen. Hvorfor? Fordi en berhaussæl-hun aldrig vil parre sig to gange med den samme han! Det handler for hende om biologisk risikospredning af arvematerialet, akkurat som på aktiemarkedet. For hende er det biologisk rationelt at være promiskuøs, og hannen ved det. Ved at tage livet af hende vil han forhin-

dre, at andres sælunger skal konkurrere med hans eget afkom om den samme mad.”

“Vi indgår vel også i en darwinistisk forklaringsmodel, så hvorfor tænker mennesket ikke på samme måde som sælen?” sagde en anden stemme.

“Men det gør vi jo! Vores samfund er slet ikke så monogamt, som det ser ud, og har aldrig været det. En svensk undersøgelse viste for nylig, at mellem femten og tyve procent af alle børn har en anden far, end de selv – og for så vidt også deres formodede far – tror. Tyve procent! Det er hvert femte barn! Som lever på en løgn. Og sørger for biologisk mangfoldighed.”

Harry drejede på knappen i søgen efter musik, som var til at holde ud. Han stoppede ved Johnny Cash’ gammelmandsudgave af “Desperado”.

Det bankede hårdt på døren i gangen.

Harry gik ind i soveværelset, tog cowboybukser på, vendte tilbage til gangen og åbnede døren.

“Harry Hole?” Manden udenfor var klædt i en blå kedeldragt og så på Harry gennem nogle tykke brilleglas. Øjnene var klare som hos et barn.

Harry nikkede.

“Har du svamp?” Manden stillede spørgsmålet uden at fortrække en mine. En lang tjavs af hår lå på tværs af panden og klistrede sig til den. Under armen holdt han et skriveunderlag i plastic med clips hen over et tætskrevet stykke papir.

Harry ventede på en forklarende fortsættelse, men der kom ingen. Kun dette klare, åbne blik.

“Det,” sagde Harry, “er vel strengt taget en privatsag.”

Manden antydede et smil som kommentar til en vits, han var grundigt træt af. “Svamp i lejligheden. Skimmelsvamp.”

“Det har jeg ingen grund til at tro,” sagde Harry.

“Det er det, der er problemet med skimmelsvamp. Det giver dig sjældent nogen grund til at tro, at det er der.” Manden tog en dyb indånding og vippede op og ned på hælene.

“Men?” sagde Harry til sidst.

“Men det er der.”

“Hvad får dig til at tro det?”

“Din nabo har det.”

“Jaså? Og du mener, at den kan have bredt sig?”

“Skimmelsvamp breder sig ikke. Hussvamp breder sig.”

“Og så ...?”

“Der er en konstruktionsfejl ved ventilationen langs murene mod gården. Den giver skimmelsvampen gode vækstvilkår. Må jeg lige tage et kig på dit køkken?”

Harry trådte til side. Manden skyndte sig ud i køkkenet, hvor han straks pressede noget, der lignede en orangefarvet hårtørrer ind mod væggen. Den peb to gange.

“Fugtighedsmålere,” forklarede manden og så på noget, der tydeligvis var en indikator. “Præcis som jeg troede. Du er sikker på, at du ikke har set eller lugtet noget mistænkeligt?”

Harry havde ikke nogen klar mening om, hvad det skulle være.

“Belægning som på gammelt brød,” sagde manden. “Rådden lugt.”

Harry rystede på hovedet.

“Har du haft ømme øjne?” spurgte manden. “Været træet? Haft hovedpine?”

Harry trak på skuldrene. “Selvfølgelig. Så længe jeg kan huske.”

“Mener du så længe, du har boet her?”

“Måske. Hør ...”

Men manden hørte ikke efter. Han havde trukket en kniv frem fra bæltet. Harry holdt inde og stirrede på hånden med kniven, som blev hævet og så huggede til med stor kraft. Det lød som en stønnen, da den gik gennem gipspladen bag tapetet. Manden trak kniven ud, stak den ind igen og vrikkede et delvist pulveriseret gipsstykke ud, der efterlod et sort hul i væggen. Så tog han en lille lommelygte frem og lyste ind i hullet. Han fik en dyb rynke mellem de overdimensionerede brilleglas. Så stak han næsen helt hen til hullet og snusede.

“Lige præcis,” sagde han. “Hallo derinde.”

“Hallo hvem?” spurgte Harry og nærmede sig.

“Aspergillus,” sagde manden. “En del af skimmelsvampfamilien. Vi har tre til fire hundrede arter at vælge imellem, og det er vanskeligt at sige med sikkerhed, hvad den her er for en, for den vokser så tyndt på de her hårde flader, at den er usynlig. Men lugten er ikke til at tage fejl af.”

“Og det betyder problemer?” spurgte Harry og prøvede at huske, hvor meget han havde tilbage på bankkontoen, efter at han sammen med faderen havde sponsoreret en tur til Spanien for Søs, hans lillesøster, som havde det, hun selv kaldte “et anstrøg af Downs syndrom”.

“Det er ikke som med ægte hussvamp; huset kommer ikke til at styrte sammen,” sagde manden. “Men det gør du måske.”

“Mig?”

“Hvis du er disponeret for det. Nogle bliver syge af at indånde den samme luft som skimmelsvampen. De går og skranter i årevis og bliver selvfølgelig beskyldt for at være hypokondere, siden ingen kan finde noget, og de andre, som bor der, er raske. Og uvæsenet spiser jo hele tapetet og gipspladerne op imens.”

“Mm. Hvad vil du foreslå?”

“At jeg får bugt med råddenskab, selvfølgelig.”

“Og min personlige økonomi i samme ombæring?”

“Omkostningerne dækkes af husets forsikring, så det koster dig ikke en krone. Det eneste, jeg har brug for, er at få adgang til lejligheden i de kommende dage.”

Harry fandt sættet med ekstranøgler i køkkenskuffen og rakte dem til den anden.

“Der kommer kun mig,” sagde manden. “Jeg vil bare lige nævne det. Der er så meget underligt derude.”

“Er der?” Harry smilede trist og stirrede ud ad vinduet.

“Hvad?”

“Ingenting,” sagde Harry. “Der er alligevel ikke noget at stjæle her. Jeg bliver nødt til at gå nu.”

Den lave morgensol funkede i alle vinduerne på Politihuset, hovedkvarteret for Oslo Politidistrikt, som lå der, hvor det havde ligget i

næsten tredive år, på toppen af højdedraget ved Grønlandsleiret. Her var politiet – uden at det havde været åbenlyst tilsigtet – i nærheden af de kriminelt mest belastede områder i den østlige del af Oslo, samtidig med at det havde “Bayern”, Oslos fængsel, som nærmeste nabo. Politihuset var omgivet af plæner med brunt, vissent græs og løn og lindetræer, som i løbet af natten var blevet dækket af et tyndt lag gråhvid sne, der fik parken til at ligne et draperet dødsbo.

Harry gik op ad den sorte stribe asfalt hen mod hovedindgangen og ind i forhallen, hvor Kari Christensens vægudsmykning af porcelæn med rindende vand hviskede sine evindelige hemmeligheder. Han nikkede til sikkerhedsvagten i receptionen og tog elevatoren op til Drabsafdelingen på femte sal. Selv om det næsten var et halvt år siden, han havde fået sit nye kontor i rød zone, blev han ved med at gå ind på det lille, vinduesløse kontor, som han havde delt med betjent Jack Halvorsen. Nu var det betjent Magnus Skarre, der sad derinde. Og Jack Halvorsen lå i jorden på Vestre Aker Kirkegård. Først havde hans forældre villet have sønnen begravet på hjemegnen i Steinkjer, da Jack og Beate Lønn, leder af Kriminalteknisk Afdeling, jo ikke havde været gift, ikke engang samboende. Men da de fik at vide, at Beate var gravid og skulle føde Jacks barn den følgende sommer, var de blevet enige om, at Jacks grav burde være i Oslo.

Harry gik ind på sit nye kontor, som han vidste det altid ville være, ligesom fodboldklubben Barcelonas halvtreds år gamle hjemmebane stadig blev kaldt Camp Nou på katalansk, det nye stadion. Han lod sig dumpe ned i stolen og tændte for radioen, mens han nikkede godmorgen til billederne, der stod oppe på boghylden, lænet mod væggen, og som en dag i en ukendt fremtid, når han huskede at købe tegnestifter, skulle op på væggen. Ellen Gjelten og Jack Halvorsen og Bjarne Møller. Sådan stod de, i kronologisk rækkefølge. Dead Policemen’s Society.

I radioen udtalte norske politikere og samfundsanalytikere sig om det amerikanske præsidentvalg. Harry genkendte Arve Støps stemme, ejer af succesbladet *Liberal* og kendt som en af landets mest vidende, arrogante og underholdende meningsleverandører. Harry skruede op for lyden, så stemmerne gjaldede mellem væggene, og greb

håndjernene, der lå på det nye skrivebord. Han øvede sig i speedcuffing på bordbenet, som allerede var blevet skrammet af denne dårlige vane, som han havde tillagt sig på FBI-kurset i Chicago, og som han havde perfektioneret i løbet af de ensomme aftener i en elendig bolig i Cabrini Green, akkompagneret af råbene fra naboer, der skændtes højlydt, og med Jim Beam som eneste selskab. Tricket gik ud på at smække det åbne håndjern ind mod arrestantens håndled på en sådan måde, at armen med fjederen svingede rundt om vedkommendes håndled og automatisk låste sig med et klik på den anden side. Med præcision og den rigtige kraft kunne man med en enkelt håndbevægelse lænke sig fast til en arrestant, før han nåede at reagere. Harry havde aldrig haft brug for det i sit arbejde og kun én gang for det andet, han havde lært derovre: Hvordan man fanger en seriemorder. Håndjernet låste sig rundt om bordbenet, og radiostemmerne kværnede videre:

“Hvad tror du, at denne norske skepsis over for George Bush bunder i, Arve Støp?”

“At vi er et overbeskyttet land, som aldrig egentlig har kæmpet i nogen krig, men har været tilfredse med at lade andre gøre det for os. England, Sovjetunionen og USA, ja, helt fra Napoleonskrigenes tid har vi gemt os bag de store. Norge har baseret sin tryghed på, at andre tager ansvaret, når det brænder på. Det har stået på så længe, at vi har mistet vores realitetssans og tror, at Jorden i bund og grund er befolket af mennesker, som vil os – verdens mest styrtende rige land – det godt. Norge er som en pludrende, snotdum blondine, der har forvildet sig ind i en sidegade i Bronx og nu er forarget over, at hendes livvagt er så brutal mod overfaldsmændene.”

Harry tastede Rakels nummer. Ud over Søs' telefonnummer var Rakels det eneste, som Harry kunne udenad. Da han var ung og uerfaren, troede han, at dårlig hukommelse var et handicap for en efterforsker. Nu vidste han bedre.

“Og livvagten er altså Bush og USA?” spurgte programværten.

“Ja. Lyndon B. Johnson sagde engang, at USA ikke havde valgt at være det, men havde indset, at der ikke fandtes nogen andre, og han

havde ret. Vores livvagt er en nykristen fyr med faderkompleks, alkoholproblemer og et begrænset intellekt, og uden rygrad til så meget som at aftjene sin værnepligt på hæderlig vis. Kort sagt en fyr vi bør være glade for, hvis han bliver genvalgt som amerikansk præsident i dag.”

“Jeg går ud fra, at det er ironisk ment?”

“Overhovedet ikke. En så svag præsident lytter til sine rådgivere, og Det Hvide Hus har de bedste, tro mig. Selv om man i den latterlige tv-serie om det ovale værelse kan få indtryk af, at demokraterne har monopol på intelligens, så er det forbavsende nok på den yderste højrefløj hos republikanerne, at du finder de skarpeste hjerner. Norges trykthed er i de bedste hænder.”

“En venindes veninde har været i seng med dig?”

“Er det rigtigt?” sagde Harry.

“Ikke dig,” sagde Rakel. “Jeg snakker til ham den anden. Støp.”

“Sorry,” sagde Harry og skruede ned for lyden på radioen.

“Efter et foredrag i Trondheim. Han inviterede hende med op på sit værelse. Hun var interesseret, men gjorde ham opmærksom på, at hendes ene bryst var blevet fjernet. Han sagde, at han ville tænke over det, og gik ned i baren. Og kom tilbage og tog hende med.”

“Mm. Jeg håber, at det levede op til forventningerne.”

“Ingenting lever op til forventningerne.”

“Nej,” sagde Harry og spekulerede på, hvad de nu snakkede om.

“Hvad bliver det til i aften?” spurgte Rakel.

“Klokken otte på Palace Grill passer mig fint. Men hvad er det for noget vrøvl, at man ikke kan reservere bord på forhånd?”

“Det giver vel det hele et mere eksklusivt præg, går jeg ud fra.”

De blev enige om at mødes i baren ved siden af. Da de havde lagt på, blev Harry siddende og tænkte. Hun havde lydt glad. Eller let. Let til mode. Han prøvede at mærke efter, om han magtede at være glad på hendes vegne, glad for, at den kvinde, han havde elsket så højt, var lykkelig sammen med en anden mand. Rakel og han havde haft deres tid, og han havde fået sine chancer. Og brugt dem op. Så hvorfor ikke glæde sig over, at hun havde det godt? Hvorfor ikke slippe tanken om,

at ting kunne have været anderledes, og komme videre med sit eget liv? Han lovede sig selv at forsøge endnu mere.

Morgenmødet var hurtigt overstået. Gunnar Hagen – politikommis-sær og chef for Kriminalafdelingen – gennemgik de sager, de arbejdede med, hvilket ikke var mange, eftersom der for tiden ikke var nogen friske drabssager under efterforskning, og drab var det eneste, som fik pulsen op på afdelingen. Thomas Helle, en betjent fra gruppen, der arbejdede med savnede personer, var til stede og redegjorde for en kvinde, der havde været savnet fra sit hjem i et år. Der var ingen spor efter vold, ingen spor efter nogen gerningsmand og ingen spor efter hende. Hun havde været hjemmegående og var sidst set i børnehaven, hvor hun havde afleveret sin søn og datter om morgenen. Ægtemanden og alle i hendes nære omgangskreds havde et alibi og var blevet udelukket som mulige gerningsmænd. De blev enige om, at afdelingen skulle se på sagen.

Magnus Skarre overbragte en hilsen fra Ståle Aune – Kriminalafdelingens faste psykolog – som han havde besøgt på Ullevål Sykehus. Harry følte et stik af dårlig samvittighed. Ståle Aune var ikke bare hans rådgiver i kriminalsager, men hans personlige medspiller i kampen mod alkoholen, og det nærmeste han kom en betroet ven. Det var over en uge siden, at Aune var blevet indlagt med en uklar diagnose, men Harry havde endnu ikke formået at overvinde sin modvilje mod hospitaler. På onsdag, tænkte Harry. Eller torsdag.

“Vi har fået en ny betjent,” sagde Gunnar Hagen. “Katrine Bratt.”

En ung kvinde på første række rejste sig uopfordret, men uden at sende dem noget smil. Hun så rigtig godt ud. Smuk uden at prøve, tænkte Harry. Tyndt, næsten sjasket, hår hang livløst ned på hver side af hendes ansigt, som var blegt med fine træk og havde det alvorlige, næsten trætte udtryk, som Harry havde set hos andre billedskønne kvinder, der var blevet så vant til at blive betragtet, at de var holdt med hverken at kunne lide eller ikke lide det. Katrine Bratt var klædt i en blå dragt, der understregede hendes kvindelighed, men de tykke, sorte strømper under kanten af nederdelen og de praktiske støvlet-

ter afkræftede eventuelle mistanker om, at hun spillede på den. Hun blev stående og lod sit blik glide hen over forsamlingen, som om hun havde rejst sig for at se på dem og ikke omvendt. Harry gættede på, at hun havde planlagt både antrækket og denne lille optræden på sin første arbejdsdag i Politihuset.

“Katrine har været fire år ved politiet i Bergen, hvor hun hovedsagelig har arbejdet med sædelighed, men også tilbragte en periode i Drabsafdelingen,” fortsatte Hagen, der kiggede ned på et ark, som Harry antog var hendes CV. “Juridisk embedseksamen fra Universitetet i Bergen 1999, Politiskolen og nu altså betjent her. Hun har foreløbig ikke børn, men er gift.”

Katrine Bratts ene smalle øjenbryn hævede sig næsten umærkeligt, og enten så Hagen det, eller også syntes han selv, at den sidste del af oplysningen var overflødig og tilføjede:

“For dem, som måtte være interesseret i den oplysning ...”

I den trykkende og meget sigende pause, der fulgte, følte Hagen åbenbart, at han havde gjort ondt værre, rømmede sig højt to gange og sagde, at de, der endnu ikke havde meldt sig til julefrokosten, skulle gøre det inden onsdag.

Stole skrabede, og Harry var allerede kommet ud på gangen, da han hørte en stemme bag sig:

“Jeg er vist din.”

Harry vendte sig om og så ind i Katrine Bratts ansigt og spekulerede på, hvor smuk hun ville have været, hvis hun havde gidet gøre noget ved sit udseende.

“Eller du er min,” sagde hun og viste en række regelmæssige tænder, uden at smilet nåede øjnene. “Det er vel, som man ser på det.” Hun talte bergensisk riksmål med moderat accent, som fik Harry til at vædde med sig selv på, at hun var fra Fana eller Kalfaret eller et andet solidt, borgerligt område.

Han fortsatte med at gå, og hun skyndte sig op på siden af ham: “Det ser ud, som om politikommissæren har glemt at informere dig.”

Hun sagde det med et let overdrevent tryk på alle stavelserne i Gunnar Hagens grad.

“Men du skal altså vise mig rundt og tage dig af mig de næste dage. Til jeg kan stå og gå på egen hånd. Tror du, at du kan klare det?”

Harry trak på smilebåndet. Indtil videre kunne han godt lide hende, men var selvfølgelig åben for at skifte mening. Harry var altid villig til at give folk en ny chance for at havne på hans sorte liste.

“Jeg ved det ikke,” sagde han og stoppede ved kaffemaskinen. “Lad os begynde med den her.”

“Jeg drikker ikke kaffe.”

“Jamen alligevel. Den er selvforklarende. Som det meste andet her. Hvad mener du om den forsvindingssag?”

Harry trykkede på knappen for “Americano”, som i dette tilfælde var lige så amerikansk som kaffen på de norske færger.

“Hvad med den?” spurgte Bratt.

“Tror du, at hun lever?” Harry prøvede at sige det på en tilforladelig måde, så hun ikke skulle gætte, at han prøvede hende af.

“Tror du, at jeg er dum?” sagde hun og så med utilsløret væmmelse på, hvordan maskinen harkede og spyttede noget sort ned i et hvidt plasticbæger. “Hørte du ikke, at politikommissæren sagde, at jeg har arbejdet med sædelighedsforbrydelser i fire år?”

“Mm,” sagde Harry. “Død?”

“Som en sild,” sagde Katrine Bratt.

Harry løftede det hvide bæger. Han øjnede muligheden for, at han lige havde fået en kollega, som han kunne komme til at sætte pris på.

Da Harry gik hjemad om eftermiddagen, var sneen borte fra fortove og gader, og de tynde, lette snefnug, som hvirvlede rundt i luften, blev spist af den våde asfalt, i samme øjeblik de ramte jorden. Han gik ind i sin faste musikbutik på Akersgata og købte den sidste nye cd med Neil Young, selv om han havde en mistanke om, at den var rædselsfuld.

Da han låste sig ind i lejligheden, mærkede han, at et eller andet var anderledes. Noget med lyden. Eller måske var det lugten. Han stoppede brat på tærsklen til køkkenet. Hele den ene væg var borte. Det vil sige, at der, hvor der tidligere på dagen havde været et lyst, blomstret tapet og nogle gipsplader, så han nu rustrøde mursten, grå mørtel og

grågule lodrette planker med sømhuller i. På gulvet stod svampemandens værktøjskasse, og på køkkenbordet lå en lap med besked om, at han ville komme tilbage i morgen.

Han gik ind i stuen, lagde cd'en med Neil Young i afspilleren, tog den deprimeret af igen efter et kvarter og satte Ryan Adams på i stedet. Tanken om en drink kom ingen steder fra. Harry lukkede øjnene og stirrede på det dansende mønster af blod og sort blindhed. Han tænkte på brevet igen. Den første sne. Toowoomba.

Telefonens ringen skar Ryan Adams "Shakedown on 9th Street" midtover.

En kvindestemme præsenterede sig som Oda og sagde, at hun ringede fra redaktionen på 'Bosse' og tilføjede et tak for sidst. Harry kunne ikke huske hende, men han huskede fjernsynsprogrammet. Det havde været i foråret, og de ville have ham ind for at snakke om seriemordere, eftersom han var den eneste norske politimand, der havde været hos FBI og studeret specielt dette fænomen og i tilgift havde jagtet en ægte seriemorder. Og Harry havde været dum nok til at sige ja. Han havde fortalt sig selv, at han gjorde det for at sige noget vigtigt og nogenlunde kvalificeret om mennesker, som dræber, og ikke for selv at blive set på landets mest populære talkshow. Bagefter havde han ikke været så sikker på det. Men det havde ikke været det værste. Det værste var, at han havde taget sig en drink før udsendelsen. Harry mente bestemt, at det bare havde været én. Men ved udsendelsen af programmet så det ud, som om han havde indtaget fem. Hans udtale havde været klar, det var den altid. Men hans blik havde været sløret, analysen sløv, og konklusionerne var det aldrig lykkedes ham at nå frem til, for programværten havde måttet tage en gæst ind, som var nybagt europamester i blomsterdekoration. Harry havde ikke sagt noget, men hans kropssprog havde klart afsløret, hvad han mente om blomsterdebatten. Da programværten med et lille smil havde spurgt om, hvad slags forhold en mordefterforsker havde til norsk blomsterdekoration, havde Harry sagt, at kransene ved norske begravelser i hvert fald holdt en høj international standard. Måske var det Harrys lettere beduggede, nonchalante stil, som havde høstet latter fra publikum i studiet og

de fornøjede skulderklap fra programfolkene efter udsendelsen. Han havde "leveret varen", sagde de. Og han var gået med en lille gruppe af dem hen på Kunstnernes Hus, havde fået en masse at drikke af dem og var vågnet næste dag med en krop, hvor hver en fiber skreg, krævede, måtte have mere. Det var lørdag, og han fortsatte med at drikke til søndag aften. Da havde han siddet på Schrøder Restaurant og råbt på øl, mens de blinkede med lysene, og Rita, servitricen, var kommet hen til ham og havde sagt, at Harry ville blive nægtet adgang i fremtiden, hvis han ikke gik hjem og helst i seng. Næste morgen havde Harry stillet på arbejde præcis klokken otte. Han havde været en ubrugelig politiefterforsker, der havde brækket sig i vasken efter morgenmødet, klamret sig til kontorstolen, drukket kaffe, røget og brækket sig igen, men denne gang i et toilet. Og det var den sidste gang, han var faldet i; han havde ikke smagt en dråbe alkohol siden april.

Og nu ville de altså have ham tilbage på skærmen.

Kvinden forklarede, at temaet var terrorisme i arabiske lande, og hvad der skulle til for at omdanne veluddannede mennesker fra middelklassen til drabsmaskiner. Harry afbrød hende, før hun var færdig:

"Nej."

"Men vi har sådan en lyst til, at det skal være dig, du er så ... så ... rock'n'roll!" Hun lo med en begejstring, som han ikke kunne afgøre om var ægte eller ej, men han kunne genkende hendes stemme nu. Hun havde været med på Kunstnernes Hus den aften. Hun havde været smuk på en ung, kedelig måde, havde snakket på en ung, kedelig måde og havde set på Harry med en glubsk appetit, som om han var en eksotisk ret, hun ikke kunne bestemme sig for om var *for* eksotisk.

"Ring til en anden," sagde Harry og lagde på. Så lukkede han øjnene og hørte Ryan Adams spørge: "Oh, baby, why do I miss you like I do?"

Drengen så op på manden, der stod ved siden af ham ved køkkenbordet. Lyset fra den snedækkede have skinnede i den hårløse hud, som

sad stramt rundt om faderens massive hovedskal. Mor havde sagt, at far havde så stort et hoved, fordi han var så meget hjerne. Han havde spurgt, hvorfor hun sagde *var* hjerne og ikke *havde* hjerne, og så havde hun leet, strøget ham over panden og sagt, at det ofte forholdt sig sådan med professorer i fysik. Lige nu skyllede hjernen kartofler under vandhanen og lagde dem i en kasserolle.

“Skal du ikke skrælle kartoflerne, far? Mor plejer ...”

“Din mor er her ikke, Jonas. Så vi må gøre det på min måde.”

Han havde ikke hævet stemmen, men alligevel var der en irritation, der fik Jonas til at krympe sig. Han forstod aldrig helt, hvad det var, der gjorde hans far så vred. Og af og til ikke engang, *om* han var vred. Ikke før han så, at mors ansigt havde fået det ængstelige træk ved mundvigene, som bare syntes at gøre far endnu mere irriteret. Han håbede, at hun snart ville komme.

“Det er ikke de tallerkener, vi plejer at bruge, far!”

Faderen knaldede skabslågen hårdt i, og Jonas bed sig i underlæben. Faderens ansigt kom ned til hans. Det blinkede i de firkantede brilleglas, der var tynde som blade.

“Det hedder ikke tallerkener, det hedder tallerkner,” sagde faderen. “Hvor mange gange skal jeg sige det til dig, Jonas?”

“Men mor siger ...”

“Mor taler ikke rent. Forstår du det? Mor kommer fra et sted og en familie, hvor de ikke bryder sig om det norske sprog.” Faderens ånde lugtede salt, som af rådden tang.

Gadedøren blev åbnet.

“Hej,” lød det ude fra gangen. Jonas skulle til at løbe ud til hende, men faderen holdt ham tilbage ved skulderen og pegede på det udækkede bord.

“Nej, hvor er I søde!”

Jonas kunne høre smilet i hendes forpustede stemme henne fra dørtærsklen bag sig, mens han satte bestik og kopper frem, så hurtigt han kunne.

“Og sikke en stor, fin snemand, I har lavet!”

Jonas vendte sig spørgende om mod moderen, som havde knappet

sin frakke op. Hun var så smuk. Mørk i huden og mørkhåret fuld-
stændig som ham selv, og med det bløde, bløde udtryk i øjnene, som
næsten altid var der. Næsten. Hun var ikke lige så tynd nu som på bil-
lederne fra dengang, hun og far giftede sig, men han havde lagt mærke
til, at mænd så på hende, når de var på en hygge-tur i byen sammen.

“Vi har ikke lavet nogen snemand,” sagde Jonas.

“Ikke?” Moderen rynkede panden, mens hun viklede sig ud af det
store, rosa halstørklæde, som hun havde fået af ham til jul.

Faderen gik hen til køkkenvinduet. “Det må være nabodrengene,”
sagde han.

Jonas kravlede op på en af køkkenstolene og kiggede ud. Og der på
plænen lige foran deres hus stod der ganske rigtigt en snemand. Den
var, som mor havde sagt, stor. Øjnene og munden var lavet af småsten,
og næsen bestod af en guleros. Snemanden havde ikke hat, hue eller
halstørklæde på og kun én arm, en tynd kvist, som Jonas gættede på
var taget fra hækken. Men der var noget mærkeligt ved snemanden.
Den vendte den forkerte vej. Han vidste ikke hvorfor, men den burde
se ud mod vejen, mod det åbne rum.

“Hvorfor ...” begyndte Jonas, men blev afbrudt af faderen:

“Jeg skal snakke med dem.”

“Hvorfor det?” spurgte moderen ude fra gangen, hvor Jonas kunne
høre hende åbne lynlåsen i de høje, sorte skindstøvler. “Det gør da
ingenting.”

“Jeg vil ikke have den slags rendende inde på vores grund. Jeg tager
mig af det, når jeg kommer tilbage.”

“Hvorfor kigger den ikke ud mod vejen?” spurgte Jonas.

Moderen sukkede ude i gangen. “Og hvornår er du tilbage, søde?”

“I morgen engang.”

“Klokken?”

“Hvorfor det? Har du en aftale?” Der var en lethed i faderens tone-
fald, som fik Jonas til at krympe sig.

“Jeg tænkte, at jeg kunne have middagen klar,” sagde moderen, som i
det samme kom ud i køkkenet, gik hen til komfuret, tjekkede gryderne
og skruede op for temperaturen på to af kogepladerne.

“Hav du den bare klar,” sagde faderen og vendte sig om mod bunken af aviser på køkkenbordet. “Så kommer jeg nok hjem.”

“Javel.” Moderen gik hen til fars ryg og trykkede sig ind til ham. “Men er du virkelig nødt til at tage til Bergen allerede i aften?”

“Min gæsteforelæsning er klokken otte i morgen,” sagde far. “Det tager en time, fra flyet lander, til jeg kan være på universitetet, så jeg ville ikke kunne nå det, selv om jeg havde taget det første fly i morgen tidlig.”

Jonas kunne se på musklerne i fars nakke, at han slappede mere af, at det igen var lykkedes mor at vælge de rigtige ord.

“Hvorfor står snemanden og kigger på vores hus?” spurgte Jonas.

“Gå ud og vask dine hænder,” sagde moderen.

De spiste i tavshed, kun afbrudt af mors små spørgsmål om, hvordan det havde været i skolen og Jonas' korte, vage svar. Jonas vidste, at for detaljerede svar kunne afstedkomme ubehagelige spørgsmål fra far om, hvad de lærte – eller ikke lærte – på den “bedrøvelige skole”. Eller hurtige forhør om nogen, Jonas nævnte, at han havde leget med, om hvad deres forældre lavede, om hvor de kom fra. Og som Jonas til faderens irritation aldrig kunne svare tilfredsstillende på.

Da Jonas var gået i seng, lå han og hørte faderen tage afsked med moderen på etagen nedenunder, døren, som blev lukket, og bilen, der blev startet udenfor og kørte væk. De var alene igen. Moderen tændte for fjernsynet. Han tænkte på noget, som mor havde spurgt om. Hvorfor Jonas næsten aldrig tog legekammerater med hjem længere. Han havde ikke vidst, hvad han skulle svare; han ville jo ikke have, at hun skulle blive ked af det. Men nu var det ham, som blev ked af det i stedet for. Han bed sig i indersiden af kinden, mærkede den gode, distraherende smerte stråle ud i ørerne og stirrede på metaltrådene i uroen, der svævede oppe under loftet. Han stod op af sengen og listede hen til vinduet.

Sneen i haven reflekterede nok lys til, at han kunne skimte snemanden dernede. Den så så alene ud. En eller anden burde have givet den en hue og et halstørklæde på. Og måske et kosteskaft at holde fast i.

I det samme gled månen frem fra bag skyerne. Den sorte tandrække kom til syne. Og øjnene. Jonas trak vejret hurtigt og trådte to skridt baglæns. Det glimtede svagt i grusøjnene. Og de stirrede ikke blot lige ind i husmuren. De kiggede op. Herop. Jonas trak gardinerne for og krøb op i sin seng igen.